

Interview over de Tweede Wereldoorlog

Dit jaar was het 75 jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Reden voor de redactie om daar speciale aandacht aan te besteden in de Jaaruitgave 2015. Hiertoe zijn we onder meer twee dames gaan interviewen, die nu in zorgcentrum 'Sint Martinus' wonen. De ene is mevrouw Katuin (90 jaar), die ten tijde van de oorlog nog thuis op het Achtereiland woonde. De andere is mevrouw Pronk-Ruitenbergh, (95 jaar), die toen bij haar ouders in Hoogkarspel woonde en als schooljuffrouw in Lutjebroek werkte.

De beginperiode

Het uitbreken van de oorlog kwam voor ons als een verrassing. We hoorden vliegtuigen en gingen naar buiten. Het gaf een enorm lawaai en we waren angstig, vertelt mevrouw Katuin. Mevrouw Pronk hoorde ze gaan naar Rotterdam! Meteen na het begin van de oorlog werden de verduisteringsregels ingesteld.

Onderduikers

Over Joodse onderduikers hebben beiden pas na de oorlog vernomen. Het gebeurde natuurlijk ook in het geheim. En in Medemblik waren ook veel Duitsers, vertelt mevrouw Katuin. In de Oosterhaven lagen Duitse oorlogsschepen, wat op haar grote indruk maakte. Na de oorlog hoorde ze over Moos van der Velde, die in Andijk ondergedoken zat. Mevrouw Pronk wist dat twee van haar broers bij de ondergrondse zaten. Naderhand hoorde ze, dat die onder meer onderduikers hielpen. Er waren ook Nederlandse onderduikers, die niet in Duitsland tewerkgesteld wilden worden. Twee van de latere zwagers van mevrouw Pronk zaten ondergedoken in Wervershoof. De latere man van mevrouw Katuin is wel naar Duitsland afgevoerd voor de 'Arbeitseinsatz'.

De concentratiekampen

Ook over de concentratiekampen hebben ze pas na de oorlog gehoord.

De 'ondergrondse' nieuwsberichtgeving

Er werd niet veel met elkaar over de oorlog gesproken. Je moest oppassen met wie je waarover praatte. De NSB-ers waren bijvoorbeeld gevaarlijk, al wist je over het algemeen wel wie dat waren. Ook waren er geregeld huiszoeken door Duitse soldaten. Luisteren via de radio naar toespraken van koningin Wilhelmina kenden ze alleen van 'horen zeggen'.

Waardering voor burgemeester Peters

Vóór de oorlog was burgemeester Peters niet bijzonder populair in de herinnering van mevrouw Katuin. Wellicht had dat te maken met het beleid dat hij voerde in het kader van de Werkverschaffing. Ze weet dat hij op een gegeven moment ondergedoken heeft gezeten in Andijk. Dat hij ook gevangen is gezet door de Duitsers, wist zij niet. Dat pleit achteraf wel voor hem.

Verliefd op Duitse soldaten

Er waren tijdens de oorlog Nederlandse meisjes die verliefd waren geworden op een Duitse soldaat. Zij werden na de oorlog kaalgeschoren. Wat vonden de dames hiervan? Ze vonden het terecht, je ging niet met de vijand!

Achteraf is er iets van begrip, er waren ook aardige soldaten bij, zij waren ook maar gestuurd. Mevrouw Katuin vertelt over een Duitse soldaat die haar broertje, die tekort voedsel kreeg in zijn groeiperiode, geregeld wat toestopte. Haar moeder vond dit goed. Maar ook dan blijft voor hen gelden: dit deed je niet, het blijft de vijand!

De vier bommen bij de Turfhoek

Per abuis zijn op 5 oktober 1944 door de geallieerden vier bommen gegooid op de Turfhoek. Dit gebeurde overdag. Mevrouw Katuin vertelde dat ze enorm geschrokken en bang waren. Ze wilden zich verplaatsen van het Achtereiland naar het Vooreiland. In de Oosterhaven lagen immers die Duitse oorlogsschepen! Dat mocht niet van de Duitsers, ze moesten op de grond gaan liggen.

De Hongerwinter

Er was ontzettend weinig. Zelfs het gezin Ruitenbergh, vader was tuinder, ging ter aanvulling naar de gaarkeuken. Mevrouw Katuin vertelt dat ze de hele oorlog en zeker in de Hongerwinter, eigenlijk voortdurend bezig was met eten halen bij de boeren, klaar maken etc. Er was ook geen ruimte voor gezelligheid. In het gezin Ruitenbergh in Hoogkarspel werd er één avond in de week door de mannen gekaart. De vrouwen zorgden al stilstaand fietsend voor licht en met wat cacao poeder werd chocolademelk gemaakt.

Het feest na de bevrijding

Het laatste halfjaar van de oorlog was er geen school en mevrouw Pronk kon thuisblijven, met behoud van salaris. De bevrijding werd aangekondigd door het luiden van de kerkklokken. Dat was de hele oorlog niet gebeurd en maakte enorme indruk!

Grote indruk maakte het ook op mevrouw Katuin dat de Duitse oorlogsschepen wegvoeren uit de Oosterhaven! Dat was toch echt wel het bewijs dat de Duitsers waren verslagen. En de Duitse soldaten moesten ook hun wapens inleveren in 'Het Wapen (!) van Medemblik'. Mevrouw Pronk vertelt dat alle vrouwen witte jurken aantrokken, gemaakt van lakens. Dat was natuurlijk een apart gezicht. Ook hoorde je steeds een spotliedje in het Duits. Ze kan het nog steeds uit haar hoofd zingen. Er was algehele euforie dat de oorlog was afgelopen. 'Sommigen leken wel gek'. Lachen bij het kaalscheren van de vrouwen die met de Duitsers waren gegaan.

Jacqueline Mul-Paardekooper en Sjaak Pronk
Medemblik, mei 2015